

"אחת שאֵלתי מאַת ה' אותה אֶבְקֶשׁ; שְׁבֵתִי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיֵּי; לְחַזוֹת בְּנַעַם ה', וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ." (תהלים כז, ד)

שבת קודש, תשע"ב
פרשת חיי שרה
פסוק
עלון מס. 98

הגיליון יוצא לאור בסיוע
ידידנו הדגול
ר' אילן כהן צדק שיח'
להצלחתו בכל העניינים

בית ה'

קודה למחשבה - עמונה ומאירה בפתיחה לפרשה

קוד נפוליאון

שמו הלך לפניו כמי שנקט מהלכים טקטיים מוחיקי לכת המיושמים עד היום, הצבא עליו פיקד כבש ממלכות בקצב מסחרר, תחת חסותו הפכה צרפת למובילת הטון הליבראלי באירופה - הכל בזכות עיקרון מנחה אחד, ששימש גם כמטאפורה... וחנית

נפלו תחתיו בזו אחר זו. צבאו המיומן אותו הנהיג בכריזמטיות סוחפת נקרא: "לה גרנד ארמה" (=הצבא הגדול) והוא מנה כ- 600.000 חיילים מאומנים שנבחרו על ידי נפוליאון על בסיס הצטיינות אישית ואומץ לב בשדות הקרב. זאת בניגוד גמור לתופעה הקלוקלת שפשתה אצל רוב הצבאות האירופאיים שקציניהם קנו בדרך כלל את דרגתם באמצעות שוחד כספי, או בגלל שייכותם הטבעית למשפחות האצולה, או אל המקורבים לצלחת השלטון, כמו גם גנרלים זקנים שהיו שועלי קרבות ישישים ועייפים ושקטו על שמריהם בתרדמה שמרנית מוחלטת. בכך יצר נפוליאון המהפכן ושוחר הרפורמות -אליטה צרפתית חדשה הדוגלת בערכים אידיאולוגיים של דוגמה אישית.

מה סוד כוחו של אותו אחד? היכן בדיוק נעוצה נקודת האומץ שסימלה אותו גם בהקשרים אזרחיים כמוביל שינויים משמעותיים שהעלו על נס את כבוד האדם וחירותו? תעיד על כך האנקדוטה המקורית הבאה...

פעם אחת בסיומה של מערכת ניצחון גורפת על האויב, נעמד הצבא הצרפתי כהרגלו מימים ימימה למסדר ראוהו מרשים ומוחצני במיוחד. המערך הענק והמעובה נפרס בצורה סימטרית כוחות ההתקפה העיקריים שלו, הקורפוסים, בתוך לב הגייסות האדירים שהיו כשלעצמם - צבא שלם בפני עצמו (בין 10,000 ל- 50,000 חיילים כל גייס) ניצבו הדיוויזיות (אוגדות) הטקטיות (בין 4,000 ל- 6,000 חיילים כל אחת) בראש המסדר ניצבה יחידת העילית של הצבא הגדול, "המשמר הקיסרי" שמנתה בשיאה קרוב ל- 112,000 חיילים מאומנים במיוחד.

בתוך כל אלו כשהוא מוקף בקציני מטהו הבכירים "המרשלים" (מפקדי הקורפוסים, הגייסות, שכונו אז: "המרשל של האימפריה") פסע לו המצביא נפוליאון בנפרטה, בטוח בעצמו ושיכור ניצחון. למרות המוראל המרומם שאפיין אותו - עדיין יחסו לחייליו היה הגון שוויוני ובלתי מתנשא. תעיד על כך העובדה כי חיילי המשמר האישי שלו כינוהו: "הרב"ט הקטן", על שם הכבוד שרחש כלפי פיקודיו באשר הם. ולכן, הגם כשהאווירה הייתה מרוממת ובשיאה ביקש המפקד העליון להעביר מסר חיוני בגובה העיניים אליהם...

בוקר חדש של אור ותקווה הפציע על "ז'ז'פונספוליטה פולסקה", היא רפובליקת פולין, מדינה השוכנת במרכז יבשת אירופה. הוא היה מנת חלקה של העיירה הנידחת, ראדין. באותה העת ממש התעוררו כארבע מאות תלמידי המגדלור הרוחני של הכפר הקטן שהיווה מקום מושלם למבקשי תורה ודעת - לקראת יום נוסף שיקרב אותם עוד מעלה במסילה העולה בית-אל.

כאן, הרחק מן שגרת החיים השוקקת, במקום שלא עברה בו מסילת הברזל, או צומת דרכים ראויה לשמה - שקדו אלה בחממה התורנית המפורסמת היא "ישיבת ראדין" על משנתם במשנה מרץ. תחת חסותו של ענק הרוח ר' ישראל הכהן כגן המכונה "החפץ-חיים", [על שם ספרו הנודע "חפץ חיים", שמהווה את החיבור הרבני הראשון בהקיפו על הלכות לשון הרע בהלכה היהודית] שסיכם את המוטו של המוסד בשלוש מילים מרכזיות: "ללמוד, לשמור, ולעשות", סיסמה שעוררה הדים נלהבים, והושרשה מאוחר יותר על ידי ראש הישיבה הנערץ שלה, ר' נפתלי טרופ בצורה אינדיבידואלית בלב כל תלמיד.

מעולם לא הוכתר "החפץ-חיים" כראש הישיבה הרשמי שלה. גם השיעורים המעטים שמסר היו מתקיימים לעיתים רחוקות מאוד. אולם הוא היה הכוח המניע העיקרי שלה. כאשר הוא נשא את שיחותיו לא נשזרה בהן שום נימה של הגות מרחיקת לכת שהייתה מקובלת בשיחות מוסר קלאסיות. הפשטנות היוותה נר לרגליו של אותו ענק רוח שהיה איש שלום האהוב על כלל המגזרים, אבל בד-בבד המוחשיות שאפפה אותן גרמה לציבור המאזינים להרגיש ולמשש את תוכן הדברים כאילו מדובר בתיאור חי וציווי. כש"החפץ חיים" דיבר על מלך המשיח - היה נדמה כי הוא עומד מאחורי הדלת מצפה שיפתחו לו אותה, אז יכנס הוא במלוא הדרו. בשיחותיו נמהלה רגשיות ופיוטיות, שעוררו את אחרון הנימים העדינים של הנפש הנכספת אל אותו משהו אופטימי עמוק טמיר ונעלם - שעלול לבוא כל רגע ולשנות את התמונה בצורה חיובית - מהפכנית - דרסטית מן הקצה עד לקצה. זה קרה שוב באותו יום ובגדול...

מאה שנה ועוד קצת לפני כן...

כמו כוכב שביט החותך את הרקיע - דרך כוכבו של הקיסר והמצביא הצרפתי נפוליאון בנפרטה בשמי העולם. ממלכות שלמות

התקיים בה שילוב מנצח של חיי איזון בכל המישורים בגלל שהיא לא קפאה על שמריה. לסיום, מופיע משפט הסיכום לחיים הקלאסיים והאידיאליים: "שני", אלו חיי החומר, "חיי", הכוונה לחיי הרוח.

כל זה קרה בגלל שאיפותיה המטאוריות שנרמזו בשמה הנועל את הפתיח: "שרה", שהוא תואר המגלם שררה וגדולה. תחושת השאפתנות הזאת שקיננה בה להיות בחייה דמות מנהיגותית של שרה ומושלת - היא זאת שעמדה לה להעצים את אישיותה עד לאותה נקודת השיא שהתחוללה בעת נישואיה לאבי האומה היהודית, אברהם, וכן בהמשך הדרך להולדת בנו ממשיך דרכו, יצחק, ואף לגילוי השמימי הנדיר בו התערב האל בחילוקי הדעות שצצו מעל פני השטח בין בני הזוג אודות קו החינוך של בן השפחה - הגר, ישמעאל, וקבע בצורה חד משמעית: "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה." אשר ממנו למדו חכמים כי רוח הנביאות של שרה והאינטואיציות האימהיות הבריאות שלה שניתחו את דפוס ההתנהגות של ישמעאל בצורה אובייקטיבית ועניינית היו דומיננטיים וקולעים למטרה לעומת אלו של אישה, אברהם.

במקביל למסלול העצמתה האישית עד לרמת על מקסימאלית ורב גונית, גם חזון המנהיגות של שרה התפתח אף הוא. זה קרה כששמה השתנה מ"שרי" המסמל שררה ממוקדת כלפי אומתה הטבעית, היהדות, ל"שרה" תואר גלובלי המשקף שררה הנפרסת על פני כל משפחת העמים הלאומיים והמנציח את אישיותה האוניברסאלית בקדמת הזירה האנושית בתבל.

ובכן, במורשתה המפוארת שהתבססה על תשוקה אינטנסיבית בלתי נלאית לשאוף אל האידיאל, מסורת המסתכמת בצמד המילים: "חיי שרה", נסללה בעבורנו הדרך הטובה והאופטימאלית אל עבר פסגת ההצלחה בחיים.

ולסיום, על אותו פן אידיאולוגי מרכזי הטביע קיסר ומצביא צרפת נפוליאון בונפרטה (1769-1821) את אחד ממשפטי הידועים: "כל חייל נושא בתרמילו את שרביט הגנרל." **מי שהיה מייצגי התרבות הגדולים של ההיסטוריה העולמית, יוהאן וולפגנג פון גתה (1749-1832) הציע:** "חלום בגדול! כי חלומות קטנים אין בהן כוח להניע אנשים." **אמן העל הספרדי, סלבדור דאלי (1904-1989) הודה:** "בגיל שש רציתי להיות טבח. בגיל שבע רציתי להיות נפוליאון. ומאז השאיפות שלי ממשיכות לגדול." **הסופרת לואיזה מי אלקוט (1832-1888) תיארה זאת כך:** "שם, הרחק, באור השמש, נמצאות שאיפותי הרמות ביותר. ייתכן שלא אגיע אליהן, אבל אני יכולה להרים את מבטי ולראות את יופיין, להאמין בהן ולנסות ללכת בעקבותיהן." **איש העסקים והמוציא לאור האמריקאי מלקולם פורבס (1919-1990) סיכם זאת:** "מי שחדל לחלום - חדל לחיות."

כאמור, תובנות אלו נרמזו יפה בפתיח פרשתנו.

מסרון

"השאיפה לקדמה - הצלחה בטוחה"

"חיילים יקרים!", כך הוא אמר, "אתם הכוחות המזוינים הצרפתיים, נושאים את כבודה של הרפובליקה, שחרטה על דגלה את המוטו הלאומי: חירות, שוויון, אחווה. אחי גיבורי התהילה, אחרי מערכה מתישה שבה נחלו צבאותינו הצלחה מרשימה, צריך להודות כי האויבים שקמים נגדינו לא תמו ואזלו מן העולם. דווקא מפני כך שמעו בבקשה את דברי והפנימו אותם. ערב אני לכם כי הם ישמשו לכם כמפה ומצפן לעתיד. רצוני מכם שכל חייל וחייל מן אחרון העתודאים ועד ללוחמי חוד החנית, "המשמר הקיסרי", ישאף להיות בעתיד "גנרל" ואף לקבל את התואר הצבאי הגדול ביותר אצלנו, "מרשל". כל מי שמסתפק בתפקידו הנוכחי הנתון ואינו מצפה וחותר להתקדם בהירארכיה הצבאית בסולם הפיקוד עד לדרגות הקצונה הבכירות ביותר, עם כל הכבוד, הוא אינו ראוי להיות חייל פטריוט נאמן שיקרא אל דגל קיסרות צרפת, אין מקומו כאן! ואפילו חייל פשוט שבפשוטים - אינו..."

חזרה להיכל ישיבת ראדן

... "תלמידי היקרים", כך אמר "החפץ חיים" לשומעי לקחו באותו יום, "אף אני על אותו משקל של הדברים האלה, אומר לכם את אותו רעיון של הקיסר והמצביא ההוא. בשביל להיות תלמיד חכם נדרשת שאיפה מכל אחד שחובש את ספסלי הישיבה שלנו, להגיע אל צמרת ההנהגה התורנית של עם ישראל, להיות גדול הדור. בלי זה, אם אין לו חזון להתקדם הלאה ולעלות מחיל אל חיל, אם האדם קופא על מקומו שאנו ובוטח - תרחק ממנו ההצלחה בלימודים כרוק צד מזרח מרוח מערב. אם הוא חולם להיות ענק רוח, ללא צל של ספק ברבות הימים - חזונו יקרום עור וגידים..."

פרשת השבוע שלנו נפתחת במילים: **"וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מְאֹה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֵׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה."** לפנינו כאן שני תיאורים של חיים: הראשון בתחילת הפסוק, האחרון בסופו. לשם מה כל הכפילות הזאת? ועוד מדוע פרשתנו המתארת את מותה הטראגי של שרה מוגדרת: "חיי שרה"? מונח חיובי וחינוכי המסמל את ההיפך הגמור מן המוות והשכול?

נראה, כי בדבריה כאן מפקידה החכמה העליונה בידינו את הפורמולה האידיאלית לצמיחה ושגשוג חומרי ורוחני בחיים. **"ויהיו",** מלשון עתיד, **"חיי שרה",** מערכת החיים הערכית של שרה נבעו כתוצאה מהשקפת עולם אקסקלוסיבית הצופה את העתיד, וחותרת להגיע אליו תיאורטית כבר מנקודת ההתחלה הראשונית - הכי גבוה ככל האפשר. שרה, הראשונה מבין ארבע האימהות שקמו לעם ישראל ועיצבו את דפי ההיסטוריה המפוארים שלו בצורה חסרת תקדים, מימשה את חזונה בשני מסלולי חיים: 1. "חיי הרוח" הנזכרים בתחילת הפסוק הנ"ל וגם בהמשכו כדלהלן. 2. "חיי הגשם" שמתוארים כאן בציוני כבדת הדרך שהיא עברה בחייה: **"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים",** כפי שמסביר גדול פרשני היהדות, רש"י: "בת 20 כבת 7 ליופי. בת 100 כבת 20 שלא חטאה." כלומר,

לתגובות: bethasheem@gmail.com מעוניינים ליישם את הדברים בחיי היומיום כמפתח לחיים טובים? 3 טיפים מחכים במיוחד עבורכם באתר "ערכים". גם בפייסבוק, רוצים לקבל את העלון ישירות אל תיבת האימייל שלכם? הגישו בקשה לכתובת הנ"ל והעלון כבר בדרך אליכם

בברכת "שבת שלום ומבורך" לכל הקוראים היקרים מאת העורך וכותב המאמרים - יונתן דדון

העלון מוקדש להצלחה בתורה ויראת שמים ולכל העניינים ברוחניות ובגשמיות של הילדים היקרים והנעימים חיים וויטאל וניתאי בני אילנית